

PWYLLGOR SAFONAU, 09/06/25

Yn bresennol:-

Aelodau Etholedig:- Y Cynghorwyr Anne Lloyd Jones, Dewi Owen a beth Lawton

Aelodau Annibynnol: Hywel Eifion Jones (Cadeirydd), Aled Jones, Mark Jones, Non Gibson a Sonya Khade

Arweinyddion Grwpiau Gwleidyddol: Y Cynghorydd Menna Trenholme (Dirprwy Arweinydd y Cyngor)

Aelod Pwyllgor Cymunedol: Mr Richard Parry Hughes

Hefyd yn Bresennol: Iwan Evans (Swyddog Monitro), Annes Sion (Arweinydd Tîm Democratiaeth) ac Iwan Edwards (Swyddog Gwasanaethau Democratiaeth).

1. YMDDIHEURIADAU

Derbyniwyd ymddiheuriad gan Sion Huws (Rheolwr Priodoldeb ac Etholiadau)

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Dim i'w nodi.

3. MATERION BRYD

Dim i'w nodi

4. COFNODION

Llofnododd y Cadeirydd gofnodion y cyfarfod o'r pwyllgor hwn a gynhaliwyd ar 7 o Ebrill, 2025 fel rhai cywir.

5. ADRODDIAD BLYNYDDOL 2024/2025

Cyflwynwyd – adroddiad blynyddol y Swyddog Monitro a gofyn am unrhyw sylwadau gan y pwyllgor cyn ei gyflwyno i'r Cyngor Llawn yn ei cyfarfod nesaf. Nodwyd fod cryn dipyn o faterion wedi eu cyfarch yn ystod y flwyddyn ac fod y Pwyllgor wedi ymdrin a cheisiadau am oddefebau mewn meysydd sydd o bwysigrwydd i'r cyngorau tref ynghyd a Aelodau oedd yn ymgeisio.

Esboniwyd fod gan y pwyllgor safonau rôl bwysig yn hyrwyddo safonau uchel o ymddygiad ac ei fod yn rhan greiddiol o'r gwaith y pwyllgor. Mae'r pwyllgor yn cyflawni hyn drwy gyfuniad o gynghori ar gais, cyngor rhagweithiol a hyfforddi ac mae'r hyfforddiant a dealltwriaeth o'r Cod Ymddygiad yn rhoi sylfaen i aelodau fod yn gyfarwydd a hanfodion y cod. Nodwyd ei fod yn arbennig o amgylch y darpariaethau buddiannau personol, lle maen nhw'n codi a sut i ymateb. Mynegwyd siom gyda'r nifer o aelodau sydd yn parhau heb fynychu'r cyrsiau llawn sydd wedi eu cynnal.

Holwyd os yw'r aelodau yn gwneud y hyfforddiant dros y lein, a fydd y gwybodaeth yma yn gyhoeddus. Cadarnhawyd fod hyn yn cael ei nodi ac mae'r wybodaeth yma ar gael ar lein.

PENDERFYNIAD

Cymeradwyo Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Safonau 2024/25

6. HONIADAU YN ERBYN AELODAU

Cyflwynwyd adroddiad – gan y Swyddog Monitro yn rhoi gwybodaeth i'r pwyllgor am Benderfyniadau'r Ombwdsmon ar gwynion ffurfiol yn erbyn aelodau. Nodwyd fod yr honiadau yma ddim wedi mynd ymhellach.

Tynnwyd sylw at res o adroddiadau o honiadau a dim tystiolaeth wedi'i gyflwyno. Credwyd fod hyn ddim yn foddhaol rhoi honiadau i'r Ombwdsmon heb dystiolaeth.

Mynegwyd pryder gyda'r honiadau yma heb dystiolaeth a tynnwyd sylw i'r ffaith fod rhan fwyaf ohonynt yn dod o'r cyngor tref. Teimlwyd y dylai y clercod y cymuned gael cwrs ar sut i gynghori aelodau ar safonau a fydd yn help mawr i aelodau mewn cynghorau cymuned.

PENDERFYNIAD

Nodi'r wybodaeth.

7. HUNAN ASESIAID BLYNYDDOL

Cyflwynwyd adroddiad – gan y Swyddog Monitro ar hunan asesiad blynyddol y Pwyllgor Safonau.

Aeth y pwyllgor drwy'r tabl hunanasesiad a'i gwblhau fel yr isod:

SWYDDOGAETH	ASESIAD (1/2/3/4)	Tystiolaeth	Camau pellach
Hyrwyddo a chynnal safonau ymddygiad uchel gan aelodau	1	Mae'r Cadeirydd ac Is Gadeirydd wedi Fforwm Safonau Cymru i rannu profiadau hefo pwyllgorau safonau eraill. Cyflwyno adroddiad blynyddol i'r Cyngor Llawn	Parhau i fynychu a chefnogi

Cynorthwyo'r aelodau i gadw at y Cod Ymddygiad	1	Swyddog Monitro a'i dim yn darparu cyngor ac arweiniad mewn cyfarfodydd ac ar sail un i aelodau.	
Cynghori'r Cyngor ynglŷn â mabwysiadu neu ddiwygio'r Cod Ymddygiad	1	Dim achlysur wedi codi i ddiwygio'r Cod. Ond, adolygwyd y Drefn Datrys Mewnol i gefnogi dyletswydd Arweinyddion Grwpiau Gwleidyddol dan 52A(1) Deddf Llywodraeth Leol 2000;	
Monitro gweithrediad y Cod Ymddygiad	1	Derbyn adroddiadau rheolaidd o honiadau yn erbyn aelodau Derbyn adroddiadau blynyddol yr Ombwdsman a Phanel Dyfarnu Cymru	Parhau i fonitro ystyried dulliau amgen o dderbyn gwybodaeth Derbyn adroddiadau blynyddol am y gofrestr buddiannau a lletygarwch.

Cynghori, hyfforddi neu drefnu i hyfforddi aelodau ar faterion yn ymwneud a'r Cod Ymddygiad	2	Trefnwyd hyfforddiant Cod Ymddygiad llawn ar gyfer aelodau gyda'r sesiwn gyntaf yn cymryd lle yn ystod Rhagfyr a'r ail ym Mis Ebrill . Mae'r ddarpariaeth bellach ar gael ar lein.	Angen edrych ar ddarparu hyfforddiant pellach gan fod nifer o aelodau heb fynychu
Rhoi goddefebau i aelodau	1	Ni ddaeth achlysur o benderfyniad ymlaen yn ystod y flwyddyn	
Ymdrin ag adroddiadau o dribiwnlys achos ac unrhyw adroddiadau gan y Swyddog Monitro ar faterion a gyfeiriwyd gan yr Ombwdsmon	1	Ni fydd achlysur berthnasol yn ystod y flwyddyn.	
Awdurdodi'r Swyddog Monitro i dalu lwfansau i bersonau a gynorthwyo gydag ymchwiliad	1	Dim i'w adrodd	
Monitro cydymffurfiaeth arweinwyr grwpiau gwleidyddol ar y cyngor â'u dyletswyddau o dan adran 52A(1) Deddf Llywodraeth Leol 2000; Cynghori hyfforddi neu drefnu i hyfforddi arweinwyr grwpiau gwleidyddol ar y cyngor ynghylch materion sy'n ymwneud â'r dyletswyddau hynny.	2	Trefnwyd sesiwn ar y cyd gyda Arweinyddion Grwpiau ac aelodau y Pwyllgor Safonau i ystyried y dyletswydd Cynhaliwyd cyfarfod rhwng y Cadeirydd a'r Swyddog Monitro gyda Arweinydd newydd Grwp Plaid Cymru yng nghyd destun y dyletswydd.	Bydd y trefniadau'n cael eu cynnal yn unol â'r canllawiau statudol

		Mae'r Swyddog Monitro wedi cyfarfod gyda'r Arweinyddion Grwpiau yn unigol i drafod materion Cod Ymddygiad	
Ymarfer y swyddogaethau perthnasol uchod mewn perthynas â chynghorau cymuned	2	Swyddog Monitro a'i dîm yn darparu cyngor ac arweiniad i gynghorau, clercod ac aelodau. Mae rhaglen hyfforddiant wedi ei cychwyn yn ystod y flwyddyn gyda dau sesiwn wedi eu cynnal yn ystod Mawrth.	I barhau gyda'r trefniadau a chynnig adnodd ar lein..

PENDERFYNIAD

Mabwysiadu'r canlynol fel hunanasesiad y Pwyllgor Safonau o'i berfformiad yn 2024/25

8. HYFFORDDIANT CYNGHORAU CYMUNED

Cyflwynwyd adroddiad – gan y Swyddog Monitro yn rhoi gwybodaeth hyfforddi cynghorwyr ar faterion yn ymwneud a'r cod ymddygiad sydd yn rhan o swyddogaeth statudol y Pwyllgor Safonau. Nodwyd fod y Pwyllgor wedi adnabod yr angen i gynnal hyfforddiant o'r fath, ond wedi derbyn bod ei ddarparu wedi bod yn heriol yn ddiweddar fel canlyniad i ddiffyg adnoddau.

Nodwyd fod sesiynau wedi ei baratoi a'i treialu ar gyfer cynghorau cymuned gyda'r bwriad o alluogi aelodau a chlercod i gael dealltwriaeth o hanfodion y Cod ymddygiad, arfogi aelodau i weithredu o fewn y fframwaith ac amlygu lle i gael arweiniad a gwybodaeth bellach.

PENDERFYNIAD

Nodi'r wybodaeth.

9. DATGAN A CHOFRESTRU BUDDIANNAU MEWN CYFARFODYDD

Adroddiad yn cyflwyno gwybodaeth cefndir ddatgan a chofrestru buddiannau mewn cyfarfodydd. Nodwyd bod y cod ymddygiad i Aelodau yn rhoi dyletswydd ar aelodau i ddatgelu ar lafar ger bron unrhyw gyfarfod, fodolaeth a natur unrhyw fuddiant personol

sydd ganddynt mewn busnes sy'n cael ei ystyried. Esboniwyd bod y dyletswydd pellach i gofrestru'r buddiant hwnna drwy roi hysbysiad ysgrifenedig i'r Swyddog Monitro. Eglurwyd mai'r arfer yn Cyngor Gwynedd yw pan fydd aelodau yn datgan mewn cyfarfod Pwyllgor bydd swyddog gwasanaethau democrataidd yn rhoi ffurflen papur ac yn ei chasglu ar y diwedd.

Eglurwyd fod proses newydd wedi ei ddatblygu bellach gyda'r gwasanaethau democratiaeth a TG sydd yn creu proses i gofrestru buddiannau ar lein gan ddefnyddio adnodd Microsoft Forms.

Nodwyd mai'r bwriad yw i ddefnyddio'r drefn yma ar gyfer pob aelod sy'n datgan gan gynnwys rhai sy'n bresennol yn yr ystafell gyfarfod.

PENDERFYNIAD

Derbyn a nodi'r wybodaeth.